

กระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางณภัทร รุ่งเนย คด.* นิจารวรรณ วีรวัฒน์โนดม คด.**
เนตรนภา กาบบมณี พยม.*** นพลักษณ์ หนักแน่น กศม.****
จินตนา สายทองคำ คด.*****

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและกระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูล โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอย่างไม่เป็นทางการ เครื่องมือที่ใช้ คือ แนวคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล แบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า นักกิจกรรมนิสิตหมายถึงผู้ที่สนใจทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน เป็นผู้อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้สึกว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรม โดยนักกิจกรรมนิสิตต้องมีภาวะผู้นำและมีความสามารถบริหารจัดการ เป็นผู้ที่สนใจ เป็นผู้นำกิจกรรมโดยสมัครใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ เป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเองทั้งด้านการเรียนและการทำกิจกรรม รวมทั้งเสียสละเวลา กระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิตเริ่มจากนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร อาจเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากการเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม สำหรับบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ เพื่อน รองลงมา คือ รุ่นพี่ ส่วนแรงจูงใจที่ทำให้มีทัศนคติความเป็นนักกิจกรรมนิสิตอย่างต่อเนื่อง มี 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

หลังจากที่นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมนิสิตและพัฒนาเป็นนักกิจกรรมนิสิต ทำให้นิสิตได้พัฒนาทักษะทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และความสัมพันธ์กับผู้อื่น วินัยในตนเอง ทักษะการฟัง การสื่อสารกับผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความมั่นใจในตนเอง การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พร้อมกับยอมรับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และนำไปสู่การพัฒนาความมีคุณธรรมและมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบในสังคมเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษานี้ทำให้เข้าใจความหมายและกระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต ซึ่งจะช่วยให้สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างนิสิต อาจารย์และสถาบัน รวมทั้งทำให้สถาบันมีแนวทางส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นนักกิจกรรมนิสิตเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: นักกิจกรรมนิสิต กรณีศึกษา

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชัยนาท

*** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครธนา

**** อาจารย์ผู้ช่วยสอนสาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

***** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและศิลปวัฒนธรรม คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Process of Being Student Activists: Case Study of Faculty of Education, Chulalongkorn University

Nongnaphat Rungnoei, PhD.* Nitjawan Weerawatthanodom, PhD.**

Natenapa Kabmanee, MSN.*** Noppalux Naknan, M.Ed.****

Jintana Saitongkum, PhD.*****

Abstract

The purpose of this study was to examine the definitions and process of being student activists: case study of Faculty of Education, Chulalongkorn University. It was qualitative research on the basis of data collection through informal in-depth interview. The instrument was the opened-end questions. Data were analyzed by mean of analytic induction.

According to research results, 'student activists' were those who were interested in doing activities for public. They were willing to do so without expecting anything in return. They also dedicated themselves for the benefit of all. Thus, they reckoned that they were benefited from doing such activities too. In this regard, student activists had to had leadership and managerial skills. They were interested in being activity leader voluntarily and enjoyed good human relation with others. They were capable to deal with their own emotions and self-disciplinary. They also had self-responsibility in learning and doing activities. They dedicated their time for the benefit of all. The process of being student activists might begin from the students' participation in extra-curricular activities, probably from primary- or secondary- school level until the present time. Initially, they might be the participant first. The most influential persons motivating students to participate in activities were their friends; then, their seniors. The achievement motive, affiliative motive and power motive were the three motives that encourage them to remain being student activists.

After participating in student activities and developing into student activists, the development of intellectual and physical competency, relationship with others, and self-discipline among students were found. They also improved listening, communication and adjustment skills. Their self-confidence was higher with the capability to deal with their own emotions. They accepted interdependence and created their unique identity. All of these had then rendered to the development of morality and social-responsibility behaviors.

The study results have led to better understanding of definitions and process of being student activists. Good understanding among students, teachers and institutes is also enhanced. Meanwhile, certain guidelines may also be initiated by the institutes to encourage students to participate in the activities and to become student activists.

Keywords : Student Activists, Case Study

* Registered nurse, senior professional level, Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi province

** Registered nurse, senior professional level, Boromarajonani College of Nursing, Chainat

*** Registered nurse, senior professional level, Boromarajonani College of Nursing, Udonthani

**** Teacher Assistant of Higher Education Department, Faculty of Education, Chulalongkorn University

***** Assistant professor, Deputy Dean of Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษามีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการและวิชาชีพ คุณธรรมรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นพลเมืองดี เข้าใจตนเองและเข้ากับผู้อื่นได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต¹⁻² การผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คุณลักษณะดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านอาคารสถานที่ หลักสูตรการเรียนการสอน คณาจารย์ กลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษาบริการและสวัสดิการต่างๆ รวมถึงกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นิสิตนักศึกษาทั้งในชั้นและนอกชั้นเรียน³ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบการทำงานเป็นทีม พัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ภาวะผู้นำ ความมีวินัย ความมั่นใจในตนเอง คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง⁴⁻⁵ การบูรณาการกิจกรรมนอกหลักสูตรและชีวิตจริงเข้าด้วยกันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบัณฑิตให้มีทักษะชีวิตและทักษะสังคม เสริมสร้างความเป็นผู้นำ มีความอดทนและมีคุณธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษา⁶

สถาบันอุดมศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาให้นิสิตนักศึกษาเลือกทำกิจกรรมได้ตามความถนัดและตามความสนใจ เพราะนิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีบุคลิกภาพ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน สำหรับตัวนิสิตนักศึกษาเองควรมุ่งพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงานและด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น นอกเหนือจากการตั้งใจศึกษาหาความรู้เชิงวิชาการแล้ว นิสิตนักศึกษาควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมที่จะเป็นบัณฑิตที่ดี มีคุณภาพเป็นที่

ต้องการของสังคมไทย ในอีกทัศนะหนึ่งมีผู้ที่คิดว่าการศึกษานอกชั้นเรียนต่างๆ นั้น ไม่ได้เป็นเรื่องสำคัญมากนัก และการที่นิสิตนักศึกษาทุ่มเททำกิจกรรม นิสิตนักศึกษานั้น อาจส่งผลเสียต่อการเรียนได้ อย่างไรก็ตามในประเด็นดังกล่าว Hood⁷ ได้กล่าวแย้งไว้ว่า มีนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าจำนวนมากที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่มักเกิดขึ้นจากการที่พวกเขา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม นิสิตนักศึกษาต่าง ๆ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะชีวิต เมื่อสำเร็จการศึกษาและในการปฏิบัติงาน

จึงกล่าวได้ว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่พบรายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษา ทำความเข้าใจกระบวนการพัฒนาตนเองจนเป็นนักกิจกรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษาต่อไป การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษากระบวนการในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตจากทัศนะของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามบทบาทของคณะกรรมการนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมาย และกระบวนการเข้าสู่การเป็นนักกิจกรรมนิสิต รวมทั้งเข้าใจสภาพแวดล้อมและบุคคลที่มีส่วนในการส่งเสริมให้นิสิตเป็นนักกิจกรรมนิสิตเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายและกระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิตของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัย กิจกรรมนิสิตนักศึกษา (Student Activities) เดิมเรียกกันว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra-curricular Activities) หรือ กิจกรรมเสริม หลักสูตร (Co-curricular Activities) แต่ปัจจุบัน จะเรียกโดยรวมว่า กิจกรรมนิสิตนักศึกษา เนื่องจากความหมายของหลักสูตรกว้างขวาง ออกไปมากนอกจากนี้การศึกษาต่างถือว่าการ กิจกรรมต่างๆ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่สมบูรณ์ ในสถาบันอุดมศึกษา การใช้คำว่า "กิจกรรมนิสิตนักศึกษา" จึงน่าจะเป็น คำที่เหมาะสมที่สุด

กิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง งาน ทุกประเภทที่นิสิตนักศึกษาจัดขึ้นนอกเวลาเรียน ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยทั่วไปจะไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรง ไม่มีการให้ คะแนน ไม่มีการบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม นิสิตนักศึกษาจะเข้าร่วมกิจกรรม หรือ เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ก็ได้ กิจกรรมจัดขึ้น เพื่อความสนุกสนานเพื่อความรู้และสนอง ความต้องการ และความสนใจของนิสิตนักศึกษา เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษา ได้นำความรู้ความสามารถของตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ริชาร์ดน์ บุญนุช^๓ กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาที่ร่วมกันทำกิจกรรมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวิชาการและสติปัญญา ด้านสังคม ด้านการอยู่ร่วมกัน ด้านพัฒนาการในตัวนิสิตนักศึกษา รวมทั้งฝึกการเป็นผู้นำและการใช้ชีวิต ในระบบประชาธิปไตย

แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่มีการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในคริสต์ศตวรรษที่ 13 แล้วว่า กิจกรรมนิสิตนักศึกษา มีประโยชน์ แต่ยังไม่มียทฤษฎีที่กล่าวถึงบทบาท

ของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจนนัก นอกจากทฤษฎีการ พัฒนานิสิตนักศึกษาของ Chickering และ Reisser^๘ ที่กล่าวถึงกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ว่าเป็นปัจจัย หนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาของนิสิตนักศึกษา 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญา ด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Developing Competence) 2) การจัดการกับ อารมณ์ (Managing Emotions) เป็นการที่นิสิต นักศึกษา ตระหนักและรับรู้อารมณ์ทั้งดีและไม่ดี ของตน 3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พร้อมกับการยอมรับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Moving Through Autonomy Toward Interdependence) เป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ ด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันก็ยอมรับการพึ่งพา อาศัยกันในสังคมด้วย ยอมรับในความเป็นตัวของ ตัวเองในผู้อื่น และรู้จักทั้งการให้และการรับเมื่อ อยู่ในสังคมเพื่อน ๆ 4) การพัฒนาสัมพันธภาพ กับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationships) เป็นการพัฒนาความ สามารถที่จะใกล้ชิดกับผู้อื่นได้ โดยยอมรับใน ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านต่างๆ 5) การสร้าง เอกลักษณะเฉพาะตน (Establishing Identity) 6) การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นการเพิ่มพูนความสามารถที่จะประเมินความสนใจ และทางเลือกต่างๆ ความสามารถที่จะสร้างความชัดเจนให้กับเป้าหมายต่างๆ วางแผนและ มุ่งมั่น ที่จะสู่อุปสรรคทั้งหลายอย่างตั้งใจจริง และ 7) การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) เกี่ยวข้องกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ คุณค่าส่วนบุคคลและ การพัฒนาความพอดี นอกจากทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ Chickering และ Reisser แล้ว ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ของนิสิตนักศึกษา (The Theory of Student Involvement) ของ Astin^๙ เป็นอีกทฤษฎีหนึ่ง

ในทางการอุดมศึกษาที่สามารถ อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาของตัวนิสิต นักศึกษาได้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การใช้ร่างกายและแรงใจ เข้าไปสัมพันธ์กับ "สิ่งต่าง ๆ" สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจเป็นสิ่งที่ทั่วไป เช่น ประสบการณ์ในการเป็นนิสิตนักศึกษา หรือสิ่งที่เฉพาะเจาะจงก็ได้ เช่น การเตรียมตัวสอบวิชาใดวิชาหนึ่ง

2. ไม่ว่า "สิ่งต่างๆ" ที่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นในลักษณะที่ต่างกัน นิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในปริมาณที่แตกต่างกัน และนิสิตนักศึกษาคนหนึ่งคนเดียวก็มีส่วนร่วมกับสิ่งต่าง ๆ กัน ในเวลาที่แตกต่างกัน

3. การมีส่วนร่วมนั้นมีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณของนิสิต นักศึกษาอาจวัดได้ว่า นิสิตนักศึกษาใช้เวลากี่ชั่วโมงในการเรียน เป็นต้น ส่วนในเชิงคุณภาพอาจวัดในแง่ที่ว่า นิสิตนักศึกษาทบทวนและเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายให้อ่านหรือไม่ หรือเพียงแต่จ้องที่หนังสือแต่ตัวฝนกลางวัน เป็นต้น

4. การพัฒนาด้านการเรียนรู้และบุคลิกภาพ ของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากโปรแกรมการศึกษานั้นเป็นสัดส่วนโดยตรงกับปริมาณ และคุณภาพของการมีส่วนร่วมของ นิสิตนักศึกษาในโปรแกรมการศึกษานั้น

5. ประสิทธิภาพของนโยบายหรือการปฏิบัติการใดๆ ทางการศึกษานั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถของนโยบายและการปฏิบัตินั้นๆ ในการที่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา

กล่าวได้ว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาของ Astin⁹ นั้นสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ Chickering และ Reisser⁸ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมนิสิต นักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ นิสิตนักศึกษาพัฒนาตนเองในด้านจิตสังคมได้อย่างมาก ซึ่งเป็นด้านที่ Chickering และ Reisser⁸ ให้ความสำคัญและเสนอแนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นโอกาสที่ทำให้ นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ถึงการทำงานตามความสนใจและความถนัดของตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นในขณะเดียวกันก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเผชิญกับปัญหาและเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเอกลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม Astin⁹ จำแนกผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) ผลลัพธ์ที่เป็นความรู้ หมายถึง กระบวนการทางสติปัญญา เช่น การคิด การใช้เหตุผล ทักษะพื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การพัฒนาอาชีพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพ ความรับผิดชอบ รายได้ และการยอมรับจากบุคคลอื่นและ 2) ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นความรู้ หมายถึง ทักษะค่านิยม คุณค่า อุดมทัศน์ ความเชื่อ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ความเป็นพลเมืองดีและการมีมนุษยสัมพันธ์

สำหรับการศึกษาระบบการเป็นนักกิจกรรมนิสิตครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามของนักกิจกรรมนิสิตว่าหมายถึง นิสิตที่ทำกิจกรรมกันเองในเวลาว่าง ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ไม่มีการให้คะแนน ไม่มีการบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม นิสิตนักศึกษาจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อความสุขความรู้ และสนองความต้องการและความสนใจของตนเองทำให้นิสิตนักศึกษาได้นำความสามารถของตนเองมาใช้ในทางที่เกิดประโยชน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการที่ใช้ในการศึกษากระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต: กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมระยะเวลาในการศึกษา คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พ.ศ. 2551

การศึกษากระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิตเป็นการศึกษาแบบกรณีศึกษา ซึ่งเลือกกรณีศึกษา คือคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าจะได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ และนักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ภายในระยะเวลาที่กำหนด และคณะครุศาสตร์เป็นคณะที่มีโครงสร้างและระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งองค์กรนิสิตของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน

วิธีการเข้าถึงข้อมูล ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลโดยการเปิดเผยสถานภาพจริงของผู้วิจัย ขออนุญาตดำเนินการวิจัยตามหลักการพิจารณาจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยและขอความร่วมมือในการวิจัย โดยให้นิสิตที่ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลเซ็นยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลระดับบุคคลเป็นการศึกษาถึงการให้ความหมายของการเป็นนักกิจกรรมนิสิต ที่มาและลักษณะร่วมบางประการของการเป็นกิจกรรมนิสิต ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

ผู้ให้ข้อมูล คือ คณะกรรมการบริหารของคณะกรรมการนิสิตปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย หัวหน้านิสิต 1 คน รองหัวหน้านิสิต

2 คน ประธานฝ่ายต่าง ๆ 5 คน เภรัญญิก 1 คน เลขานุการ 1 คน และหัวหน้าชั้นปี จำนวน 4 คน

เครื่องมือในการวิจัย

วิธีการที่ใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ ผู้วิจัยใช้การสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ คือการจดบันทึก

วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย คือ นำข้อมูลเชิงรูปธรรมย่อยหลายกรณีมาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบ

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการนิสิตปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 14 คน พบว่านิสิตให้ความหมายของนักกิจกรรมนิสิตและ อธิบายถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของนักกิจกรรมนิสิต ดังนี้

ความหมายของนักกิจกรรมนิสิต จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการให้ความหมายของการทำกิจกรรมนิสิต สรุปได้ว่า นักกิจกรรมนิสิตหมายถึงผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและความสนใจ เป็นผู้คิดและทำกิจกรรมต่างๆ เอง โดยต้องอยู่ในศีลธรรมอันดีและไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. นักกิจกรรมนิสิต หมายถึงผู้ที่สนใจทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และมีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนจากการสัมภาษณ์ นิสิตให้ข้อมูลว่า

คนที่ชอบทำกิจกรรม มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน บางคนอาจจะหวังชื่อเสียง แต่นัก (นามสมมติ)

ไม่ได้หวังอย่างนั้น คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์กับส่วนรวม

นักกิจกรรมคือผู้มีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อส่วนรวมไม่หวังสิ่งตอบแทน ได้ร่วมเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. นักกิจกรรมนิสิต หมายถึงผู้ที่สนใจทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ เป็นผู้ทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้สึว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรม เช่น มีความสุขเมื่อทำกิจกรรม ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

นักกิจกรรมคือคนที่อุทิศตัวในการทำกิจกรรม โดยไม่ได้หวังอะไร มีความสุขที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน เหมือนเป็นกระจกกอยส่งผลงานการกระทำของเรา

นักกิจกรรมคือคนที่สนใจในการทำกิจกรรม โดยไม่ได้หวังอะไร มีความสุขที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งในการทำงาน

คุณสมบัติของนักกิจกรรมนิสิต จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปคุณสมบัติที่สำคัญของนักกิจกรรมนิสิตได้ ดังนี้

1. นักกิจกรรมนิสิตต้องมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถบริหารจัดการในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันการปฏิบัติกิจกรรม นิสิตย่อมมีทั้งอุปสรรคหรือปัญหาที่ต้องแก้ไข การเป็นนักกิจกรรมนิสิตจะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารจัดการให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งต้องบริหารจัดการทั้งคน เวลาและมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

นักกิจกรรมเป็นคนที่เก่งกิจกรรม ไม่ว่า จะบริหารคน เวลา เพราะต้องเจอกับปัญหาเวลา ไม่มีคนทำบ้าง ไม่เสร็จบ้าง ปัญหาเหล่านี้ทำให้คนที่เก่งและแกร่งสามารถแก้ไขปัญหาได้มากกว่าคนในวัยเดียวกัน คิดว่าตนเองเป็นนักกิจกรรม

เพราะทำงานค่อนข้างเยอะ งานคณะเยอะ ทำกับส่วนกลางบ้าง กับมหาวิทยาลัยบ้าง

การที่จะเป็นนักกิจกรรมนิสิตที่ดีได้ต้องเริ่มจากการเรียนรู้ในการร่วมกิจกรรมของนิสิตก่อน เพื่อศึกษาข้อดี ข้อเสียและนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง การที่มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมมาก จะทำให้สามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมที่ดีได้เพิ่มขึ้น

ไม่ใช่แค่คนที่มีความรู้แล้วจัดกิจกรรมขึ้นมาได้ ต้องเริ่มจากคนที่เข้าไปร่วมก่อน พอเราเข้าไปร่วมแล้วเห็นว่ากระบวนการนี้ดี เราอาจเห็นข้อผิดพลาด ของคนที่เราเข้าไปร่วมกิจกรรมว่ามีตรงไหนบ้างเราเกิดจดจำไว้ว่าถ้าวันหนึ่งเมื่อเราได้ทำกิจกรรม แล้วทำกิจกรรมแล้วจะสามารถแก้ปัญหา หรือหาสิ่งที่ดีกว่ามาปกปิดช่องว่างนั้นให้มากที่สุดจะทำได้ยังไงบ้าง วันหนึ่งเมื่อเรามีประสบการณ์เข้าไปทำกิจกรรมได้มากขึ้น เราสามารถขึ้นมาเป็นคนทำกิจกรรมตัวเองได้ พอเราทำแล้วก็มองภาพรวมว่ายังขาดอะไรบ้าง แล้วลงรายละเอียดแต่ละเรื่องที่เราดูแล แล้วกิจกรรมจะออกมาดีที่สุด

2. นักกิจกรรมนิสิตต้องสนใจเป็นผู้นำกิจกรรม โดยสมัครใจ

นักกิจกรรมคือคนที่สมัครใจอยากเข้ามาทำกิจกรรม ผมให้ความสำคัญกับการที่ แต่ละคนต้องสมัครใจมาทำ นักกิจกรรมต้องสมัครใจมาทำใครบังคับให้มาทำไม่ได้

3. นักกิจกรรมนิสิตต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพราะต้องประสานงานและเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรม ซึ่งต้องอาศัยการยอมรับซึ่งกันและกันและทักษะ ในการชักจูงผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรม

ต้องประสานงานในการทำงานกัน ปัญหาในการทำกิจกรรมอาจมีบ้าง เช่น เรื่องการพูดกัน น้ำเสียงของคนบางครั้งทำร้ายจิตใจของ

ใครบางคน บางทีทำร้ายกันโดยไม่รู้ตัว เราต้องแก้ โดยทำบรรยากาศไม่ให้เครียด การแสดงความคิดเห็นต้องยอมรับได้

4. นักกิจกรรมนิสิตต้องสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ต้องเป็นคนที่มีใจเย็น และรู้จักอดทน

การทำกิจกรรมทำให้รู้จักระงับอารมณ์ ความคุมอารมณ์ในการทำงาน

การทำกิจกรรมต้องใจเย็น ทำให้ใจเย็นขึ้น อดทนมากขึ้น

5. นักกิจกรรมนิสิตเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ต้องรู้จักบริหารเวลาและมีความรับผิดชอบในตนเองทั้งด้านการเรียนและการทำงาน

วางแผนทำวางแผนทำกิจกรรมช่วงไม่มีเรียน หนักไม่มีผลกระทบกับการเรียนได้คะแนน 3.4 ช่วงที่มายุ่หอพักทำให้ทำกิจกรรมได้เยอะขึ้น ต้องรีบทำงานเรื่องเรียนให้เสร็จเป็นเรื่อง ๆ ไป บังคับตัวเองเพิ่มขึ้น จัดเวลาให้ดี

ช่วยให้วางแผน จัดระบบทำงานได้ดี สอนให้เราทำงาน แก้ปัญหาได้ การได้เข้าร่วมกิจกรรม ช่วยพัฒนาผู้ทำกิจกรรมด้วย รู้จักวางแผน

6. นักกิจกรรมนิสิตเป็นผู้เสียสละเวลา อุทิศตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

คนที่เสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม ทำตนให้เป็นประโยชน์ ฝึกให้เราแก้ปัญหา

กระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต

การเป็นนักกิจกรรมนิสิตเริ่มจากนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร อาจเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเป็นต้นมาถึงปัจจุบันที่มาเรียนในคณะครุศาสตร์ โดยเริ่มจากการเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแสดง กีฬา การวาดรูป และเมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ก็เข้าร่วมกิจกรรมที่คณะหรือรุ่นพี่จัด เช่น การร่วมกิจกรรมค่ายอาสา การร่วมกิจกรรมเชียร์ บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

คือ เพื่อน รองลงมา คือ รุ่นพี่ และบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะนิสิต ที่มีพี่เป็นนักกิจกรรม นิสิตจะมีส่วนทำให้รู้สึกสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด ของ Astin⁹ ที่ว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนานิสิตและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตมากที่สุด

การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเพื่อนและรุ่นพี่ เข้ามาใหม่ๆ รุ่นพี่โรงเรียนชวนเข้าร่วมกิจกรรม ก็สนใจ เห็นว่ามีประโยชน์

นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้รู้สึกกลายเป็นนักกิจกรรมนิสิต คือ ความต้องการทำกิจกรรมของนิสิตเอง นิสิตผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเริ่มจากตัวนิสิตเองต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งอาจเกิดจากแรงจูงใจภายในตัวบุคคลนั่นเอง สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าคนที่บุคคลใดจะมีแรงขับในการทำกิจกรรม ไม่ว่ากิจกรรมของตนเองหรือ การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ แรงจูงใจเป็นลักษณะส่วนบุคคลที่ผลักดัน ให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะ¹⁰

ผมตั้งใจเข้ามาทำเองเพราะอยากทำที่แรกตอนเข้ามาปี 1 ก็เรียนยังไม่หนักมาก มีเวลาว่างก็เลยมาช่วยพี่ๆทำกิจกรรมที่คณะ สนุกมาก รู้สึกมีอะไรให้ทำเยอะ มีงานต่างๆ เข้ามาให้ทำเยอะ

อยากทำเอง เพราะได้พัฒนาภาวะความเป็นผู้นำได้ โดยเขายอมรับเรา เขาเห็นศักยภาพเรา การที่เราอยู่ ด้วยกันแล้ววันหนึ่งเขาเชื่อใจเรา เลือกรามา ก็รู้สึก ดี อยากที่จะทำกิจกรรม ความพยายาม อยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

บางรายเริ่มจากความชอบในกิจกรรม เช่น เริ่มจากการเล่นกีฬาและได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับรุ่นพี่และรุ่นพี่จะชวนไปทำกิจกรรมด้วยหรือบางรายชอบกิจกรรมการแสดง เมื่อได้พบรุ่นพี่ที่จบมาจากโรงเรียนเดียวกันก็ชวนไปเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมที่ตนเองสนใจ

ที่ ๆ โรงเรียนเดียวกันชวนก็เลยไปร่วมกิจกรรมในชมรม คือ การร่วมกิจกรรมในชมรมเป็นเหมือนบ้าน ปรึกษาในทีมได้ เวลามีปัญหาปรึกษากันได้ ไม่ต้องโทรไปปรึกษาพ่อแม่เพื่อน ๆ ในกลุ่มก็ชอบทำกิจกรรม สนุกดี ชอบ รู้สึกว่าไม่ไร้ประโยชน์เวลาได้ทำกิจกรรม

สำหรับการเข้าร่วมนักกิจกรรมนิสิต คือ เป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เริ่มจากการที่รุ่นพี่หรือเพื่อนชวน เข้าไปช่วยทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เช่น การร่วมกิจกรรมของชมรม การเป็นผู้จัดกิจกรรมเชียร์ และเมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้ว ทำให้รู้สึกว่าตนเองได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของการทำกิจกรรม รู้สึกว่าได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา ภาวะผู้นำ

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการนิสิต ปริญาตรับบัณฑิต คณะครุศาสตร์ กลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่ทำกิจกรรมร่วมกันจึงร่วมกันจัดตั้งทีมสมัครรับเลือกตั้งและ ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นคณะกรรมการนิสิตปริญาตรับบัณฑิต

สิ่งที่ทำให้นิสิตคงความเป็นนักกิจกรรมนิสิต อย่างต่อเนื่อง เกิดจากนิสิตมีแรงจูงใจ 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ กล่าวคือ นิสิตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เช่น รู้สึกประสบความสำเร็จเมื่อได้ทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย รู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ ความรู้สึกว่าได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และบางรายเห็นว่าทำแล้วตนเองได้รับประโยชน์ร่วมด้วย โดยการเป็นนักกิจกรรม ช่วยให้นิสิตเกิดการพัฒนาทักษะในด้านการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา การวางแผนงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ การเป็นนักกิจกรรมนิสิต ทำให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่ไม่มีในห้องเรียน และพึงพอใจในผลงานที่ได้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม

ไม่เคยคิดเลิกทำกิจกรรม เพราะสนุก ... อยู่บ้านแล้วเหงา การทำกิจกรรมทำให้เราได้เพื่อน รักกันมาก เราอยู่คนเดียวไม่ได้ ... การทำกิจกรรมช่วยให้วางแผน จัดระบบงานทำงานได้ดี แก้ปัญหาได้ การได้เข้าร่วมกิจกรรม ช่วยพัฒนาผู้ทำกิจกรรมด้วย รู้จักวางแผน

กิจกรรมจะสอนอะไรเราบางอย่าง ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งที่ไม่มีในห้องเรียน ได้ทำงานกับคน ได้ปฏิสัมพันธ์กับคน ว่างจากการเรียนก็ทำกิจกรรมดีกว่า

ได้เรียนรู้อะไรหลายๆ อย่างที่ไม่มีอยู่ในตำรา เช่นผมไม่เคยเรียนวิชาที่สอนให้เรารู้จักการประสานงาน สอนให้แบ่งเวลามาก่อน อาจจะมีแต่ผมไม่เคยเห็น การทำกิจกรรมสอนให้รู้ว่าเราจะปรับตัวอย่างไรกับคนนี้ ถ้าเจอ Case นี้แล้วจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างไร....

นอกจากนี้การคงอยู่ของการเป็นนักกิจกรรมนิสิตอาจเกิดจากประโยชน์ที่ได้รับ เช่น ทำให้นิสิตกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น และนิสิตคิดว่าได้รับประโยชน์ในช่วงที่ออกไปฝึกสอน ในโรงเรียน

การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่น ชมรม เข้าค่าย เป็นอาสาสมัครเป็น Staff ในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ และกรรมการ กนค. ได้ประโยชน์มากในการฝึกสอน ทำให้เรากล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น

ประสบการณ์สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ทำให้เราแข็งแกร่ง มีประโยชน์ขณะที่ฝึกสอน เราก็จะนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมไปใช้ได้...

สำหรับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ คือ นิสิตแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น โดยนิสิตตั้งใจทำงานเพื่อให้ได้รับการยอมรับ หรือแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์ มีความอดทนและใจเย็น

ทำงานแต่ละอย่างสำเร็จก็ภูมิใจ เพื่อน ๆ ยอมรับเราก็ทำมาเรื่อย ถ้าถามว่าเริ่มเข้ามาได้ยังไง ก็คือ ผมตั้งใจเข้ามาเพราะอยากทำกิจกรรม

รู้จักกระชับอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ในการทำงาน

ได้ประสบการณ์มาก หนูได้มากในเรื่อง การไปติดต่อประสานงานทั้งกับอาจารย์ กับผู้ใหญ่ คนอื่นๆ เพราะเวลาทำกิจกรรมเราต้องประสานงาน ได้เรื่องการบริหารจัดการ ใจเย็นขึ้น อดทนมากขึ้น เป็นผลดีมาก ๆ ต่อตัวหนู

นอกจากนี้การคงอยู่ของการเป็น นักกิจกรรมนิสิตยังเกิดจาก แรงจูงใจใฝ่อาณาจ คือปรารถนาที่จะเป็นหัวหน้านิสิต

ไม่เคยคิดเล็ก และไม่เคยท้อ ฝืนอยากเป็น หัวหน้านิสิต อยากนำสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในคณะมากขึ้น จะพยายามทำถึงแม้ตัวเองจะไม่เป๊ะทุกเรื่อง

จากการสัมภาษณ์พบว่า การเป็น นักกิจกรรมนิสิตนั้น นิสิตต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลาย ประการทั้งด้านการเรียนและการดำเนินงานกิจกรรมนิสิต การเป็นกรรมการที่มาจากการเลือก ตั้งซึ่งมาจากผู้สมัครต่างทีมกัน อาจมีทัศนคติที่ไม่ตรงกันได้ นิสิตต้องใช้ความพยายามในการแก้ปัญหา และปรับตัวในการทำงานร่วมกันพอสมควร การที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการนิสิต ปรินญาตรีบัณฑิต นิสิตต้องแบ่งเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยนิสิตให้ข้อมูลว่า จะแบ่งเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตอนเย็นหรือตอนที่ไม่เรียนหนัก และไม่ได้อยู่ในช่วงสอบ และต้องวางแผนการทำงานของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีผลกระทบต่อการเรียนจากข้อมูล ที่สัมภาษณ์พบว่า คณะเน้นเฉลี่ยสะสมของนิสิตที่เป็นผู้ให้ข้อมูล อยู่ในช่วง 3.00 - 3.50

ถ้าจัดสรรเวลาไม่ดี ก็จะเสียการเรียน หนูก็แบ่งเวลา ช่วงไหนการบ้านเยอะก็จะแบ่งงาน เอาเรื่องเรียนเรื่องการบ้านเป็นหลักในการแบ่ง

เวลา แต่เท่าที่ผ่านมาก็ไม่มีปัญหาอะไร เวลาส่วนตัวน้อยลงแต่ก็ไม่มีปัญหา.....

จะมีสมุดจด และทำตาราง และจะเข้าเรียนปกติ แต่ผมแบ่งให้เรียน 40 กิจกรรม 60 เพราะเชื่อว่าเรียนอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เราใช้ชีวิตได้อย่างดีภายหลังจากจบจากการเรียน

ปีแรกๆเรียนไม่หนักก็ไม่มีปัญหาอะไร พอปี 2 ปี 3 เรียนหนักขึ้น ก็ไม่ค่อยมีเวลา แต่ก็ผมก็แบ่งเวลาได้ เกรดไม่ตก คือการเรียนต้องเข้าเรียนเต็มที่ รับผิดชอบบ้านให้เสร็จแล้วก็มาทำกิจกรรม มาประชุม เพื่อนๆ ก็ช่วย ถ้าจดไม่ทันหรือใกล้สอบ ก็ติวกับเพื่อน ไม่มีปัญหาหรือผลกระทบอะไรกับการเรียนมากนัก

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเข้าใจความหมายและกระบวนการเป็น นักกิจกรรมนิสิต กรณีสึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยเป็นการศึกษา ปรัชญาการค้นพบที่สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Astin⁹ ที่กล่าวถึงทฤษฎีตัวป้อน - สภาพแวดล้อม - ผลลัพธ์ (I-E-O) โดยได้ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อม ภายในสถาบันต่อการพัฒนานิสิตและสร้างทฤษฎีตัวป้อน-สภาพแวดล้อม-ผลลัพธ์ และกล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนานิสิต ประกอบด้วย

ตัวป้อน (Input: I) หมายถึง ลักษณะของ นิสิตเมื่อแรกเริ่มเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษานิสิต เมื่อเข้ามาศึกษาในคณะครุศาสตร์นั้น มีประสบการณ์ และภูมิหลังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม กิจกรรม และกลายเป็นนักกิจกรรม คือ นิสิต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สนใจในการเข้าร่วม กิจกรรมมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นประถมศึกษาหรือ

ชั้นมัธยมศึกษา และมีบุคลิกภาพชอบแสดงออก มีความเป็นผู้นำอยู่แล้ว ทำให้กล้าเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นจุดเด่นที่รุ่นพี่จะชักชวนให้เข้าร่วมทำกิจกรรม

สภาพแวดล้อม (Environment: E) หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นตัวแปรได้แก่ โปรแกรม นโยบายของสถาบัน คณาจารย์ กลุ่มเพื่อน และประสบการณ์ทางการศึกษา ที่มีผลต่อนิสิตในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มเพื่อน และรุ่นพี่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม และพัฒนาไปเป็นนักกิจกรรมนิสิตมากที่สุด

ผลลัพธ์ (Outcome: O) หมายถึง คุณลักษณะของนิสิตภายหลังจากได้ประสบกับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ แล้วหลังจากที่นิสิตได้เข้าร่วม กิจกรรมนิสิตและ พัฒนาเป็นนักกิจกรรมนิสิต ทำให้นิสิต ได้พัฒนาทักษะหลายด้าน เมื่อพิจารณา ตามทฤษฎีการพัฒนานิสิตของ Chickering และ Reisser^{3, 8} พบว่าการเป็นนักกิจกรรมนิสิตทำให้ได้ รับการพัฒนา ทั้งด้านการพัฒนาความสามารถ ด้านสติปัญญา ร่างกายและความสัมพันธ์กับผู้อื่น วินัยในตนเอง ทักษะการฟัง การสื่อสารกับผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความมั่นใจในตนเองของ นักศึกษา การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาความเป็น ตัวของตัวเองพร้อม กับยอมรับการพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การได้เป็นคณะกรรมการปริญาตรีบัณฑิต ทำให้นิสิตมีภาวะผู้นำ มีทักษะในการติดต่อสื่อสารและ สามารถจัดการ กับอารมณ์ได้มากขึ้น ซึ่งนิสิต ส่วนใหญ่จะได้สร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน คือ ได้ค้นพบว่าประสบการณ์แบบไหนที่ทำแล้วพอใจ ปลดปล่อยและเกิดความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ พบ ว่านิสิตที่เข้าร่วมเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมนั้น พึงพอใจที่ได้เป็นผู้นำของนิสิตและเกิดความมั่นใจ ในตนเองเพิ่มขึ้น ได้ริเริ่มในการทำกิจกรรม

ที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น เช่น การได้จัดกิจกรรมค่ายอาสา การเตรียมงานจุฬา วิชาการ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส กิจกรรม ดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนา ความมีคุณธรรม และมีพฤติกรรม ที่แสดงถึงความรับผิดชอบในสังคม เพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาค้นคว้านี้ทำให้เข้าใจความหมาย และกระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิต ซึ่งนักกิจกรรมนิสิต หมายถึง ผู้ที่สนใจทำกิจกรรม เพื่อส่วนรวม มีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน เป็นผู้อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้สึกว่าได้ตนเองได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรม คุณสมบัติของ นักกิจกรรมนิสิตต้องมีภาวะ ผู้นำและมีความสามารถบริหารจัดการ เป็นผู้สนใจเป็นผู้นำ กิจกรรม โดยสมัครใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นสามารถ จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ ผู้มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบในตนเอง ทั้งด้านการเรียนและการทำกิจกรรม รวมทั้ง เสียสละเวลา อุทิศตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

กระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิตเริ่มจากนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร อาจเริ่มต้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเป็นต้นมาถึงปัจจุบันโดยเริ่มจากการเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เข้าร่วม กิจกรรมมากที่สุด คือ เพื่อน รองลงมา คือ รุ่นพี่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Astin⁹ ที่ว่าสภาพแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนานิสิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตมากที่สุด แรงจูงใจที่ทำให้นิสิตคงความเป็นนักกิจกรรมนิสิตอย่างต่อเนื่อง เกิดจากนิสิตมีแรงจูงใจ 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

นิสิตอาจต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการทั้งด้านการเรียนและการดำเนินงานกิจกรรมนิสิต การเป็นกรรมการที่มาจากการเลือก ตั้งซึ่งมาจากผู้สมัครต่างทีมกัน อาจมีทัศนคติที่ไม่ตรงกันได้ นิสิตต้องใช้ความพยายามในการแก้ปัญหาและปรับตัวในการทำงานร่วมกันพอสมควร นอกจากนี้นิสิตจะต้องแบ่งเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรมและวางแผนการทำงานของตนเอง ในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่มีผลกระทบต่อการเรียน

หลังจากที่นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมนิสิตและพัฒนาเป็นนักกิจกรรมนิสิตทำให้นิสิตได้พัฒนาทักษะหลายด้านตามทฤษฎีการพัฒนาของ Chickering และ Reisser^{3, 8} พบว่าการเป็นนักกิจกรรมนิสิตทำให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านการพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญา ร่างกายและความสัมพันธ์กับผู้อื่นในตนเอง ทักษะการฟัง การสื่อสารกับผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความมั่นใจในตนเองของนักศึกษา การจัดการกับอารมณ์การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองพร้อมทั้งยอมรับ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และนำไปสู่การพัฒนาความมีคุณธรรม และมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบในสังคมเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการเป็นนักกิจกรรมนิสิตเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ เป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปเริ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมและเกิดแรงจูงใจให้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องแล้วทำให้เกิดการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมนิสิตจนกลายเป็นนักกิจกรรมนิสิต ซึ่งการเป็นนักกิจกรรมนิสิตอาจเกิดจากแรงจูงใจที่แตกต่างกันผู้บริหารสถาบันและอาจารย์ควรทำความเข้าใจปัจจัยหรือแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและ

การเป็นนักกิจกรรม นิสิตซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างนิสิต อาจารย์และสถาบัน รวมทั้งทำให้สถาบันมีแนวทาง ส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วม กิจกรรมและเป็นนักกิจกรรมนิสิตเพิ่มขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนานิสิตทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และหล่อหลอมให้นิสิตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ ผู้ให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัย รองคณบดีด้านกิจการนิสิต และผู้ช่วยคณบดี ด้านกิจการนิสิต ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการประสานงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. สำเนาวิ จรศิลป์.ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์; 2543.
2. กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์.วันที่ 16 พฤศจิกายน 2552.
3. ชิดารัตน์ บุญนุษ. กิจกรรมนิสิตนักศึกษา. เอกสารประกอบการสอนวิชาของค์กรและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
4. American College Personnel Association and National Association of Student Personnel Administrators. Principles of Good Practice. Washington, DC: authors; 1997.

5. Chickering, AW., and Gamson, ZF. Applying the Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education. New Directions for Teaching and Learning. (Number 47, Fall). San Francisco: Jossey-Bass; 1991.
6. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
7. Hood, AB. & Arceneaux, C. Key Resources on Student Services : a Guide to the Field and Its Literature. San Francisco : Jossey Bass; 1990.
8. Chickering, A. & Reisser, L. Education and Identify. 2nd ed. San Francisco: Jossey Bass; 1993.
9. Astin, AW. What Matters in College. San Francisco: Jossey-Bass; 1993.
10. Spencer, LM., and Spencer, SM. Competence at Work: Models for Superior Performance. New York: John Wiley & Sons; 1993.